

**Установа адукацыі
«Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт»**

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Рэктар установы адукацыі
«Гродзенскі дзяржаўны
аграрны ўніверсітэт»

_____ В.К. Песціс

«__» _____ 2018 г.

Рэгістрацыйны № УД _____ /вуч.

ГІСТОРЫЯ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па абавязковым модулі для ўсіх факультэтаў і спецыяльнасцей

2018 г.

Вучэбная праграма складзена на падставе тыпавай вучэбнай праграмы па абавязковым модулі «Гісторыя» для устаноў вышэйшай адукацыі, зацверджанай Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь 30 чэрвеня 2014 г. - Рэгістрацыйны № ТД-СГ.023/тып.

Складальнікі: П.Т. Сцяцкевіч, загадчык кафедрай грамадскіх навук УА “Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт”, кандыдат гістарычных навук, дацэнт.

Н.А. Рыбак, дацэнт кафедры грамадскіх навук УА “Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт”, кандыдат гістарычных навук, дацэнт

Рэкамендавана да зацвярджэння:

Кафедрай грамадскіх навук установы вышэйшай адукацыі “Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт” (пратакол № 8 ад 19 красавіка 2018 г.);

Метадычным саветам установы вышэйшай адукацыі “Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт” (пратакол № 5 ад 16 мая 2018 г.).

1. ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Месца абавязковага модуля «Гісторыя» (Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі) у сістэме сацыяльна-гуманітарных ведаў вызначаецца тым, што прадметам яго вывучэння з'яўляюцца найбольш важныя пытанні дзяржаўна-палітычнага, сацыяльна-эканамічнага, канфесійнага, культурнага і духоўнага развіцця беларускага народа ў кантэксце ўсходнеславянскай і заходнееўрапейскай гісторыі з улікам цывілізацыйных характарыстык.

Актуальнасць вывучэння гісторыі Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі абумоўлена неабходнасцю выпрацоўкі аб'ектыўнага навуковага погляду на гісторыю беларускага народа, які сфарміраваўся ў працэсе ўзаемадзеяння разнастайных сацыяльна-эканамічных, этнакультурных, геапалітычных і культурна-цывілізацыйных фактараў. Гэта з'яўляецца абавязковай умовай, якая забяспечвае падрыхтоўку не толькі спецыяліста-прафесіянала, але і фарміраванне ў асобы якасцей грамадзяніна і патрыёта.

Без ґрунтоўных ведаў гісторыі сваёй Айчыны і асабліва яе складаных і супярэчлівых перыядаў, без уліку станоўчага і адмоўнага вопыту жыцця міжнароднай супольнасці, беларускага этнасу і нацыянальных меншасцяў нельга паспяхова наладжваць грамадскія ўзаемаадносіны сёння.

Прапануемы вучэбная праграма складзена на падставе дзеючай тыпавай вучэбнай праграмы па абавязковым модулі «Гісторыя» для устаноў вышэйшай адукацыі, зацверджанай Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь 30 чэрвеня 2014 г.

Складальнікі праграмы ўлічвалі той аб'ём ведаў, які студэнты атрымалі на базе сярэдняй агульнаадукацыйнай школы. У аснову праграмы пакладзены праблемна-храналагічны падыход, які дазваляе сканцэнтраваць увагу на найбольш значных гістарычных падзеях і праблемах палітычнай, сацыяльна-эканамічнай і духоўнай гісторыі Беларусі і выключыць відавочнае дубляванне школьнага курсу гісторыі. Такім чынам, у праграме вытрыманы прынцып «разумнай дастатковасці» адносна прапанаванага студэнтам інфармацыйнага і навукова-тэарэтычнага матэрыялу.

Агульныя патрабаванні да фарміравання сацыяльна-асобасных кампетэнцый студэнта

Асноўнымі мэтамі сацыяльна-гуманітарнай падрыхтоўкі студэнтаў ва ўстановах вышэйшай адукацыі, як вызначана ў адукацыйным стандарце «Вышэйшая адукацыя. Першая ступень. Цыкл сацыяльна-гуманітарных дысцыплін», выступаюць фарміраванне і развіццё сацыяльна-асобасных кампетэнцый, заснаваных на гуманітарных ведах, эмацыянальна-каштоўнасным і сацыяльна-творчым вопыце, якія забяспечваюць рашэнне і выкананне грамадзянскіх, сацыяльна-прафесійных, асобасных задач і функцый.

У адпаведнасці з вышэйазначанымі мэтамі сацыяльна-гуманітарнай падрыхтоўкі студэнт установы вышэйшай адукацыі пасля вывучэння абавязковага модуля «Гісторыя» павінен дасягнуць дастаткова высокага ўзроўню сфарміраванасці наступных сацыяльна-асобасных кампетэнцый (САК):

САК-1. Валодаць якасцямі грамадзянскасці.

САК-2. Быць здольным да сацыяльнага ўзаемадзеяння.

САК-3. Валодаць здольнасцю да міжасобасных камунікацый.

САК-4. Быць здольным да крытыкі і самакрытыкі (крытычнае мысленне).

САК-5. Умець працаваць у камандзе.

У працэсе сацыяльна-гуманітарнай падрыхтоўкі, састаўной часткай якой з'яўляецца засваенне ведаў па АМ «Гісторыя», студэнт установы вышэйшай адукацыі павінен развіць наступныя акадэмічныя кампетэнцыі (АК):

АК-1. Валодаць і ўжываць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для вырашэння тэарэтычных і практычных задач.

АК-2. Валодаць сістэмным і параўнальным аналізам.

АК-3. Валодаць даследчымі навыкамі.

АК-4. Умець працаваць самастойна.

АК-5. Быць здольным інтэграваць новыя ідэі (крэатыўнасць).

АК-6. Валодаць міждысцыплінарным падыходам пры вырашэнні праблем.

АК-7. Умець вучыцца, павышаць сваю кваліфікацыю на працягу ўсяго жыцця.

Мэты і задачы абавязковага модуля «Гісторыя»

Асноўнымі мэтамі сацыяльна-гуманітарнай падрыхтоўкі студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі з'яўляюцца фарміраванне і развіццё сацыяльна-асобасных кампетэнцый і практычных навыкаў, неабходных і дастатковых для вырашэння і выканання грамадскіх, сацыяльна-прафесійных і асобасных задач і функцый.

Задача вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі» ва ўстановах вышэйшай адукацыі заключаецца ў набыцці студэнтамі практычных навыкаў аналізу гістарычных фактаў і падзей, што забяспечвае фарміраванне сацыяльна-асобасных кампетэнцый студэнта, заснаваных на сістэме каштоўнасцяў, якая сфарміравалася ў працэсе гістарычнага развіцця беларускага народа і эвалюцыі яго дзяржаўнасці, што з'яўляецца тэарэтыка-метадалагічнай асновай, неабходнай для якаснай сацыяльна-прафесійнай падрыхтоўкі спецыялістаў.

У адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарта студэнт павінен **ведаць:**

- асаблівасці фармацыйнага і цывілізацыйнага падыходаў да вывучэння і разумення гісторыі Беларусі ў кантэксце ўсходнеславянскай і заходнееўрапейскай цывілізацый;
- змястоўныя характарыстыкі працэсу этнічнага і нацыянальнага фарміравання беларускага народа на розных гістарычных этапах;
- сутнасныя характарыстыкі гістарычных форм дзяржаўных утварэнняў на тэрыторыі Беларусі і станаўлення беларускай дзяржаўнасці ў XX-пачатку XXI ст.;
- характэрныя рысы і вынікі рэалізацыі гістарычных мадэлей мадэрнізацыі беларускага грамадства, у тым ліку савецкай;
- месца і ролю беларускіх земляў у геапалітычных працэсах у асобныя гістарычныя перыяды, уклад беларускага народа ў перамогу ў Вялікай Айчыннай вайне, значэнне і месца суверэннай Рэспублікі Беларусь у сучасным свеце;
- дасягненні беларускага народа ў развіцці духоўнай і матэрыяльнай культуры;

умець:

- выкарыстоўваць фармацыйны і цывілізацыйны падыходы пры характарыстыцы асаблівасцяў гістарычнага развіцця беларускага народа;
- характарызаваць умовы і вынікі этнічнага і нацыянальнага фарміравання беларускага народа ў розныя гістарычныя перыяды;
- аналізаваць працэс паслядоўнай змены гістарычных форм дзяржаўных утварэнняў на тэрыторыі Беларусі, афармлення і замацавання суверэнітэту Рэспублікі Беларусь;
- ажыццяўляць параўнальны аналіз рэформ і рэвалюцый у працэсе мадэрнізацыі беларускага грамадства, ацэньваць вынікі дзейнасці савецкай грамадска-палітычнай сістэмы ў БССР;
- характарызаваць геапалітычнае становішча беларускіх зямель у асобныя гістарычныя перыяды, уклад беларускага народа ў Перамогу ў Вялікай Айчыннай вайне; аналізаваць месца і ролю суверэннай Рэспублікі Беларусь ва ўмовах еўрапейскай інтэграцыі і сусветнай глабалізацыі;
- тлумачыць уплыў розных культурна-цывілізацыйных фактараў на гістарычнае развіццё беларускага народа і выкарыстоўваць гісторыка-культурную спадчыну Беларусі ў сваёй дзейнасці.

Для рэалізацыі вышэй азначаных мэтаў неабходна вырашэнне наступных задач:

- фарміраванне ў студэнтаў ведаў, уменняў, вопыту аналізу заканамернасцяў і асаблівасцяў дзяржаўна-палітычнага, сацыяльна-эканамічнага, канфесійнага, культурнага, духоўнага

развіцця беларускага народа, якія ўвасоблены ў калектыўнай гістарычнай памяці і служаць асновай для нацыянальнай самасвядомасці пры ўспрыманні гісторыі як свайго мінулага;
- засваенне студэнтамі сістэмы духоўных, культурных, матэрыяльных каштоўнасцяў беларускага народа, і развіццё на гэтай аснове здольнасці да самарэалізацыі ва ўмовах сучаснай сацыякультурнай сітуацыі з асэнсаваннем сваёй ідэнтычнасці і перспектывы будучага развіцця;

- гатоўнасць выпускніка вышэйшай школы як грамадзяніна Рэспублікі Беларусь у аб'ёме сваіх кампетэнцый, сфарміраваных у выніку ўсвядомленага засваення і выкарыстання вучэбнай гістарычнай інфармацыі, садзейнічаць далейшаму развіццю сваёй краіны.

На вывучэнне абавязковага модуля «**Гісторыя**» (**Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі**) выдзяляецца 72 гадзіны, з якіх на дзённай форме навучання аўдыторных гадзін – 34, на завочнай ў залежнасці ад факультэта і спецыяльнасці 12, 10 або 8. Форма атрымання вышэйшай адукацыі – дзённая, завочная. Пры атрыманні вышэйшай адукацыі на дзённай форме навучання ў залежнасці ад факультэта і спецыяльнасці лекцый – 18 або 16, практычных заняткаў 16 або 18 і 38 гадзін самастойнай работы студэнтаў. Пры атрыманні вышэйшай адукацыі на завочнай форме навучання ў залежнасці ад факультэта і спецыяльнасці лекцый – 8, 6 або 4, практычных заняткаў 6 або 4 і 60, 62 або 64 гадзіны самастойнай работы студэнтаў. Выніковай формай кантролю ведаў па абавязковым модулі «Гісторыя» ў залежнасці ад факультэта і спецыяльнасці з'яўляюцца экзамен ці залік.

2. ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Тэма 1. Уводзіны ў вучэбную дысцыпліну «Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі»

Метадалагічныя асновы вывучэння гісторыі. Перыядызацыя сусветнай гісторыі і гісторыі Беларусі. Фармацыйны і цывілізацыйны падыходы да вывучэння гісторыі. Цывілізацыя як стадыя развіцця грамадства і як лакальны культурна-гістарычны тып. Прадмет вывучэння гісторыі Беларусі ў кантэксце цывілізацыйнага развіцця агульнарускай і еўрапейскай гісторыі. Гісторыяграфічныя школы. Крыніцы вывучэння гісторыі Беларусі.

Раздел I ФАРМІРАВАННЕ БЕЛАРУСКАГА ЭТНАСУ І ДЗЯРЖАЎНЫЯ ЎТВАРЭННІ НА БЕЛАРУСКІХ ЗЕМЛЯХ

Тэма 2. Гістарычныя этапы фарміравання беларускага этнасу

Найстаражытнае насельніцтва на тэрыторыі беларускіх зямель. Пачатак рассялення славян (VI ст.) і славянізацыя балтаў. Старажытнаруская народнасць як аснова фарміравання рускага, беларускага і ўкраінскага этнасаў.

Паходжанне назвы Беларусь («Белая Русь»). Эканамічныя і палітычныя фактары фарміравання беларускага этнасу ў XIV – XVIII стст. Усходнеславянскі этнічны падмурак Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойскага (ВКЛ). Роля праваслаўнай царквы ў кансалідацыі беларускага этнасу. Уплыў каталіцтва і уніяцтва. Этнічная самасвядомасць і менталітэт беларусаў. Трансфармацыя ідэнтычнасці і саманазвы беларускага этнасу: рускія, русіны, «тутэйшыя», беларусы. Духоўнае жыццё беларускіх зямель у IX – XVIII стст.

Далейшае развіццё беларускага этнасу ва ўмовах складвання рынковых адносін у XIX ст. Нацыянальная самасвядомасць беларусаў. Зараджэнне і развіццё беларусазнаўства. Тэорыя «заходнерусізму». Ідэі беларускага нацыянальнага адраджэння ў пачатку XX ст.

Тэма 3. Дзяржаўныя ўтварэнні на беларускіх землях у IX – XVIII стст.

Еўропа ў сярэднявеччы. Станаўленне ранніх дзяржаўных утварэнняў на беларускіх землях. Кіеўская Русь. Полацкае і Тураўскае княствы і іх узаемаадносіны з Кіевам і Ноўгарадам. Феадальная раздробленасць. Стварэнне Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойскага. Роля заходнерускіх зямель у працэсе дзяржаўнага будаўніцтва ВКЛ. Асаблівасці фарміравання дзяржаўнага і сацыяльна-эканамічнага ладу на беларускіх землях ВКЛ.

Асноўныя тэндэнцыі развіцця сусветнай гісторыі ў Новы час. Эпоха Адраджэння, Рэфармацыя, Асветніцтва. Развіццё капіталізму. Першыя буржуазныя рэвалюцыі ў Заходняй Еўропе.

Люблінская унія. Уваходжанне ВКЛ у склад Рэчы Паспалітай. Войны XVII – XVIII стст. і іх наступствы для беларускіх зямель. Узмацненне феадальнай анархіі. Паглыбленне крызісу і тры падзелы Рэчы Паспалітай паміж Аўстрыяй, Прусіяй і Расіяй. Уключэнне беларускіх зямель у склад Расійскай імперыі.

Тэма 4. Становішча беларускіх зямель у складзе Расійскай дзяржавы (канец XVIII ст. – кастрычнік 1917 г.)

Значэнне ўключэння Беларусі ў склад Расійскай імперыі ва ўмовах фарміравання індустрыяльнага грамадства. Цывілізацыйнае адзінства Беларусі і Расіі. Асноўныя напрамкі палітыкі самадзяржаўя ў Беларусі. Беларускія землі ў перыяд Айчыннай вайны 1812 г. Польскае паўстанне 1830 – 1831 гг. і яго наступствы.

Расійскі шлях палітычнай і эканамічнай мадэрнізацыі. Адмена прыгоннага права. Рэформы 60 – 70-х гг. XIX ст. і асаблівасці іх здзяйснення на Беларусі. Спецыфіка прамысловага перавароту ў Беларусі. Месца эканомікі Беларусі ва ўсерасійскім рынку. Змены ў сацыяльнай структуры насельніцтва.

Грамадска-палітычныя рухі і аб'яднанні ў Беларусі. Паўстанне 1863 – 1864 гг. яго ўплыў на палітыку ўладаў у Беларусі і грамадска-палітычную думку. Ідэалогія лібералізму, народніцкія і сацыял-дэмакратычныя плыні. Узнікненне агульнарасійскіх і беларускіх партый. Рэвалюцыя 1905 – 1907 гг. і пачатак расійскага парламентарызму. Сталыпінская аграрная рэформа і асаблівасці яе здзяйснення ў Беларусі. Першая сусветная вайна і яе наступствы для Беларусі.

Лютаўская рэвалюцыя і фарміраванне новых улад. Стратэгія і тактыка палітычных партый у адносінах да ўлады, праблемы выбару шляхоў далейшага грамадскага развіцця. Абвастрэнне сацыяльна-эканамічнага, палітычнага крызісу ў Расіі і расстаноўка палітычных сіл на Заходнім фронце і ў Беларусі восенню 1917 г. Перамога Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Петраградзе і ў Беларусі.

Р а з д з е л ІІ

СТАНАЎЛЕННЕ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ І ЎМАЦАВАННЕ ЯЕ СУВЕРЭНІТЭТУ ў XX – ПАЧАТКУ XXI СТ.

Тэма 5. Савецкая грамадска-палітычная сістэма ў Беларусі (кастрычнік 1917 – чэрвень 1941 гг.)

Роля Кастрычніцкай рэвалюцыі ў гістарычным лёсе беларускага народа. Устанаўленне савецкай улады ў Беларусі. Першыя рэвалюцыйныя пераўтварэнні. Барацьба супраць германскіх акупантаў.

Праблемы фарміравання беларускай дзяржаўнасці на нацыянальна-дэмакратычнай і рэвалюцыйна-класавай аснове. Абвяшчэнне Беларускай Народнай Рэспублікі ва ўмовах германскай акупацыі. Утварэнне беларускай дзяржаўнасці на савецкай аснове. Польшка-савецкая вайна. Барацьба беларускага народа з польскімі інтэрвентамі. Роля і месца БССР у складзе СССР.

Савецкая мадэль мадэрнізацыі грамадства. Усталяванне савецкай аднапартыйнай грамадска-палітычнай сістэмы ў БССР. Сканцэнтраванне функцый заканадаўчай, выканаўчай і судовай улады ў руках дзяржаўна-партыйнага апарату. Дэфармацыі ў грамадска-палітычным жыцці БССР. Шляхі і метады будаўніцтва індустрыяльнага грамадства ў савецкай Беларусі (асабліваасці нэпа, індустрыялізацыя, калектывізацыя). Палітычныя рэпрэсіі 30-х гг. XX ст.

Геапалітычнае становішча Беларусі ў 20–30-я гг. XX ст.: вынікі Першай сусветнай вайны; беларускае пытанне пры афармленні Версальска-Вашынгтонскай сістэмы; Рыжская мірная дамова 1921 г. у гістарычным лёсе беларускага народа. Грамадска-палітычнае, эканамічнае і нацыянальна-культурнае становішча Заходняй Беларусі ў складзе Польскай дзяржавы. Рэвалюцыйны і нацыянальна-вызваленчы рух у Заходняй Беларусі

ў 20–30-я гг. XX ст.

Уздзеянне савецкага фактару на фарміраванне беларускай нацыі. Станаўленне беларускай савецкай культуры. Палітыка беларусізацыі. Дасягненні і супярэчнасці развіцця культуры і навукі ў 30-я гг. XX ст. Стаўленне савецкай улады да царквы.

Тэма 6. Беларусь у гады Другой сусветнай і Вялікай Айчыннай вайны

Прыход фашыстаў да ўлады ў Італіі і Германіі. Абвастрэнне супярэчнасцяў паміж еўрапейскімі дзяржавамі ў 30-я гг. XX ст. Правал палітыкі калектывізацыі і бяспекі. Пачатак Другой сусветнай вайны. Вызваленне Чырвонай Арміяй Заходняй Беларусі. Аб'яднанне беларускага народа ў складзе БССР.

Пачатак Вялікай Айчыннай вайны. Абарончыя баі на тэрыторыі Беларусі. Устанаўленне акупацыйнага рэжыму і яго мэты. Рабаванне гітлераўцамі гаспадарчых і культурных каштоўнасцяў Беларусі. Фашысцкі генацыд народа. Калабаранцкія арганізацыі і іх дзейнасць на карысць акупантаў.

Вызначальныя перамогі Чырвонай Арміі (бітвы пад Масквой, Сталінградам, Курскам), іх уплыў на ўздым партызанскага руху і падпольнай барацьбы. Баявая дзейнасць партызан і падпольшчыкаў. Пачатак вызвалення Беларусі. Аперацыя «Баграціён». Завяршальныя пераможныя аперацыі Чырвонай Арміі.

Ураджэнцы Беларусі на франтах вайны і ў еўрапейскім руху Супраціўлення. Вынікі вайны для беларускага народа і яго ўклад у Перамогу над фашызмам. Захаванне памяці аб гераізме савецкага народа.

Тэма 7. БССР: дасягненні і праблемы стваральнай працы народа ў пасляваенны перыяд (1945–1991 гг.)

Геапалітычныя змены на міжнароднай арэне пасля Другой сусветнай вайны. Пачатак «халоднай вайны». Супрацьборства дзвюх сацыяльна-палітычных сістэм. Крызіс сусветнай сацыялістычнай сістэмы і яе распад. Заканчэнне «халоднай вайны».

Аднаўленне прамысловасці і сельскай гаспадаркі ў першае пасляваеннае пяцігоддзе. Калектывізацыя ў Заходняй Беларусі. Эканамічнае развіццё БССР ва ўмовах навукова-тэхнічнай рэвалюцыі. Эканамічная рэформа 1965 г. і яе вынікі. Спецыялізацыя прамысловасці і сельскай гаспадаркі БССР ва ўмовах адзінага народнагаспадарчага комплексу СССР. Зніжэнне тэмпаў вытворчасці і нарастанне крызісных з'яў у эканоміцы. Палітыка перабудовы, курс на паскарэнне сацыяльна-эканамічнага развіцця.

Чарнобыльская аварыя і яе наступствы. Паглыбленне эканамічнага крызісу ў СССР і БССР у канцы 80-х гг. XX ст.

Грамадска-палітычнае жыццё ў СССР і БССР у першае пасляваеннае дзесяцігоддзе. Барацьба з антысавецкімі групамі. Ідэалагічныя кампаніі і палітычныя рэпрэсіі ў другой палове 1940-х – пачатку 1950-х гг. Асуджэнне культа асобы І.В.Сталіна. Спробы дэмакратызацыі грамадска-палітычнага жыцця ў другой палове 1950-х – 1964 гг. Нарастанне кансерватызму ў грамадска-палітычным жыцці ў 1970-я – першай палове 1980-х гг. Першыя крокі па рэфармаванні палітычнай сістэмы ў гады перабудовы. Змяненні ў Канстытуцыях СССР і БССР. Крызіс савецкага федэралізму. «Парад суверэнітэтаў рэспублік», барацьба за суверэнітэт Беларусі.

Адукацыя, навука і культура БССР у пасляваенны перыяд: дасягненні і праблемы. Дзяржаўная рэлігійная палітыка і становішча канфесій.

Тэма 8. Рэспубліка Беларусь у канцы XX – пачатку XXI ст.

Жнівеньскія падзеі 1991 г. у СССР. Абвяшчэнне Рэспублікі Беларусь. Пачатак фарміравання органаў улады і кіравання рэспублікі на прынцыпах суверэнітэту. Распад СССР і ўтварэнне СНД. Заканадаўча-прававое афармленне дзяржаўнага суверэнітэту Рэспублікі Беларусь.

Прыняцце Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь 1994 г. Выбары прэзідэнта і фарміраванне новай сістэмы ўлады. Рэспубліканскія рэфэрэндумы 1995 і 1996 гг., іх вынікі. Дапаўненні і змяненні ў Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь. Эвалюцыя «вертыкалі» улады і кіравання.

Крызісны стан прамысловасці і сельскай гаспадаркі ў пачатку 90-х гг. XX ст. Стварэнне перадумоў пераходу да рынкавай эканомікі, напрацоўка прававой базы, вызначэнне метадаў і накірункаў рэфармавання эканомікі. Распрацоўка і рэалізацыя беларускай мадэлі сацыяльна-эканамічнага інавацыйнага развіцця краіны. Дасягненні і праблемы беларускай эканомікі. Сусветны эканамічны і фінансавы крызіс і яго наступствы для краін Усходняй Еўропы. Сучасны стан прамысловасці, сельскай гаспадаркі і сацыяльнай сферы Беларусі.

Геапалітычнае становішча Рэспублікі Беларусь ва ўмовах сусветных глабалізацыйных працэсаў. Міжнароднае прызнанне Рэспублікі Беларусь і змены ў знешнепалітычным механізме краіны. Выпрацоўка стратэгіі і прынцыпаў знешняй палітыкі, яе шматвектарнасць. Беларуска-расійскія адносіны, стварэнне Саюза Беларусі і Расіі, Беларусь і СНД, фарміраванне мытнага саюза і адзінай эканамічнай прасторы.

Адукацыя, навука і культура Рэспублікі Беларусь. Нацыянальная сістэма адукацыі. Страты і здабыткі беларускай навукі. Стан гісторыка-культурнай спадчыны. Асноўныя накірункі развіцця літаратуры і мастацтва. Узаемаадносіны дзяржавы і царквы, адраджэнне рэлігійна-канфесійнага жыцця.

3. ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА

Нум-ар раздзела, тэмы, занятка	Назва раздзела, тэмы, занятка; пералік вывучаемых пытанняў	Усяго гадзін	Колькасць аўдыторных гадзін			Колькасць гадзін, выдзеленых на самастойную работу студэнтаў (у т.л. гадзіны, выдзеленыя на выкананне курсавой работы / праекта)	Матэрыяльнае забеспячэнне заняткаў (наглядныя, метадычныя дапаможнікі і інш.)	Літара тура	Формы кантролю ведаў
			лекцыі	Практычныя (семінарскія) заняткі	Кіруемая самастойная работа студэнтаў (КСР)				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	<p>Раздзел I. Фарміраванне беларускага этнасу і дзяржаўныя ўтварэнні на беларускіх землях.</p> <p>Уводзіны ў дысцыпліну “Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі”.</p> <p>1. Перыядызацыя сусветнай гісторыі і гісторыі Беларусі. 2. Фармацыйны і цывілізацыйны падыходы да вывучэння гісторыі. 3. Прадмет вывучэння гісторыі Беларусі ў кантэксце цывілізацыйнага развіцця агульнарускай і еўрапейскай гісторыі. 4. Гістарыяграфічныя школы. Крыніцы вывучэння гісторыі Беларусі.</p>	5	2			3	ЭВМК	2; 4; 5; 39	Вусны адказ, дыскусія
2.	<p>Гістарычныя этапы фарміравання беларускага этнасу (VI ст. - пачатак XX ст.).</p> <p>1. Насельніцтва на тэрыторыі Беларусі ў эпоху каменнага, бронзавага і жалезнага вякоў. 2. Пачатак рассялення славян (VI ст.) і славянізацыя балтаў. Старажытнаруская народнасць. 3. Паходжанне назвы "Белая Русь" (Беларусь). Эканамічныя і палітычныя фактары фарміравання беларускага этнасу ў XIV - XVIII стст. 4. Духоўнае жыццё беларускіх зямель у IX - XVIII стст. 5. Развіццё беларускага этнасу ва ўмовах складвання рынкавых адносін у XIX ст. Ідэі беларускага нацыянальнага адраджэння ў пачатку XX ст.</p>	11	2	2		5	ЭВМК, карты, мультымедычныя сродкі	2; 6; 7; 10; 15	Тэсты, вуснае апытанне, праца з крыніцамі
3.	<p>Дзяржаўныя ўтварэнні на беларускіх землях у IX-XVIII стст.</p> <p>1. Станаўленне ранняга дзяржаўнага ўтварэнняў на беларускіх землях (Кіеўская Русь. Полацкае і Тураўскае княствы). Феадальная раздробленасць. 2. Стварэнне Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойскага. Асаблівасці фарміравання дзяржаўнага і сацыяльна-эканамічнага ладу на беларускіх землях ВКЛ. 3. Беларускія землі пасля Люблінскай уніі. Войны XVII - XVIII стст. і іх наступствы для беларускіх зямель. Узмацненне феадальнай анархіі. 4. Паглыбленне крызісу і падзелы Рэчы Паспалітай. Уключэнне беларускіх зямель у склад Расійскай імперыі.</p>	9	2	2		5	ЭВМК, карты, мультымедычныя сродкі	2; 6; 40	Вусны адказ; пісьмовы апрос; рэферат; праца з крыніцамі

4.	<p>Становішча беларускіх зямель у складзе Расійскай дзяржавы (канец XVIII ст. - кастрычнік 1917 г.).</p> <p>1. Асаблівасці палітычнага і сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі пасля ўключэння ў склад імперыі.</p> <p>2. Беларусь у перыяд станаўлення буржуазнага грамадства ў другой палове XIX ст.</p> <p>3. Грамадска-палітычнае жыццё Беларусі ў другой палове XIX – пачатку XX ст.</p> <p>4. Нацыянальна-культурнае развіццё Беларусі ў XIX – пачатку XX ст.</p>	8	2	2		4		2; 4; 5; 10	вусны адказ; пісьмовы апрос
5.	<p>Раздзел II. Станаўленне беларускай дзяржаўнасці і ўмацаванне яе суверэнітэту ў XX - пачатку XXI ст.</p> <p>Савецкая грамадска-палітычная сістэма ў Беларусі (кастрычнік 1917 - чэрвень 1941 гг.).</p> <p>1. Беларусь у час Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны (1917-1920 гг.).</p> <p>2. Грамадска-палітычнае жыццё БССР у 20-30-я гг. Рэпрэсіі.</p> <p>3. Сацыяльна-эканамічнае развіццё БССР.</p> <p>4. Станаўленне і развіццё савецкай беларускай культуры.</p>	8	2	2		4	ЭВМК, карты, мультымедычныя сродкі	2; 4; 20; 26	Тэсты, вуснае апытанне
6.	<p>Геапалітычнае становішча Беларусі ў 20 - 30-я гг. XX ст. Заходняя Беларусь у складзе Польскай дзяржавы.</p> <p>1. Рызская мірная дамова 1921 г. у гістарычным лесе беларускага народа.</p> <p>2. Грамадска-палітычнае становішча Заходняй Беларусі ў складзе Польскай дзяржавы.</p> <p>3. Сацыяльна-эканамічнае і нацыянальна-культурнае развіццё.</p> <p>4. Рэвалюцыйны і нацыянальна-вызваленчы рух ў Заходняй Беларусі.</p>	7	2	2		3		2; 4; 5; 6; 36	Вусны адказ; пісьмовы апрос
7.	<p>Беларусь у гады Другой сусветнай і Вялікай Айчыннай вайны.</p> <p>1. Пачатак Другой сусветнай вайны. Аб'яднанне беларускага народа ў складзе БССР.</p> <p>2. Пачатак Вялікай Айчыннай вайны. Абарончыя баі на тэрыторыі Беларусі.</p> <p>3. Баявая дзейнасць партызан і падпольшчыкаў. Пачатак вызвалення Беларусі. Аперацыя «Баграціён».</p> <p>4. Вынікі вайны для беларускага народа і яго ўклад у Перамогу над фашызмам.</p>	9	2	2		5	ЭВМК, фільм “Вторая мировая война. День за днем”	2; 3; 4; 6	Калоквіум
8.	<p>БССР: дасягненні і праблемы стваральнай працы народа ў пасляваенны перыяд (1945- 1991 гг.).</p> <p>1. Свет у пасляваенны дзесяцігоддзі.</p> <p>2. Грамадска-палітычнае становішча Беларусі.</p> <p>3. Зрухі і распаўсюджванне застойных з'яў у сацыяльна-эканамічным развіцці БССР. 4. Здабыткі і супярэчнасці ў культурным жыцці беларускага народа.</p>	9	2	2		5	ЭВМК	2; 4; 5; 6;	Тэсты, вуснае апытанне
9.	<p>Рэспубліка Беларусь ў канцы XX - пачатку XXI ст.</p> <p>1. Дэмакратызацыя грамадска-палітычнага жыцця. Станаўленне суверэннай Рэспублікі Беларусь.</p> <p>2. Праблемы сацыяльна-эканамічнага развіцця.</p> <p>3. Нацыянальнае адраджэнне і культура.</p>	8	2	2		4	ЭВМК	1; 2; 4; 10	вусны адказ; дыскусія
	Усяго	72	18	16		38			

4. ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНЫЯ МАТЭРЫЯЛЫ ПА АБАВЯЗКОВЫМ МОДУЛІ «ГІСТОРЫЯ»

Асноўная літаратура

Падручнікі і вучэбныя дапаможнікі

1. Лукашенко, А.Г. Исторический выбор Беларуси: лекция Президента Республики Беларусь в Белорусском государственном университете, Минск, 14 марта 2003 г. - Минск, 2003.
2. Бригадин, П.И. История Беларуси в контексте европейской истории: курс лекций. - Минск, 2007.
3. Великая Отечественная война советского народа (в контексте Второй мировой войны): учеб. пособие / Под ред. А. А. Ковалени, Н. С. Сташкевича. - Минск, 2004.
4. Гісторыя Беларусі і сусветная цывілізацыя: дапам. для студэнтаў прыродазн. фак. / А. Г. Каханоўскі [і інш.]. - Мінск, 2008.
5. Гісторыя Беларусі: у 2 ч.: курс лекцый. / Пад рэд. Я. К. Новіка, Г. С. Марцуля. - Мінск, 2000; 2002.
6. Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі: Дапаможнік: 2-е выд., папр. і паш. / У.А. Сосна і інш.; пад рэд. Л.В. Лойкі. - Мн., 2005.
7. Дзмітрачкоў, П. Ф. Беларусь у складзе Вялікага княства Літоўскага (другая палова XIII - першая палова XVII ст.). - Магілёў, 2003.
8. История Беларуси: учеб. пособие: в 2 ч. / Под ред. Я. И. Трещенка. - Могилёв, 2005.
9. Ковкель, И. И. История Беларуси с древнейших времен до нашего времени / И. И. Ковкель, Э. С. Ярмусик. - Минск, 2006.
10. Проблемы формирования белорусской государственности в XX - начале XXI века: Избранные труды Н.С. Сташкевича / под науч. ред. А.Н. Данилова, В.С. Кошелева. - Мн., 2012.

Дадатковая літаратура

11. Беларускія летапісы і хронікі. - Мінск, 1997.
12. Белоруссия в эпоху феодализма: сб. документов и материалов: в 4 т. — Минск, 1959-1979.
13. Белоруссия в эпоху капитализма: сб. документов и материалов: в 4 т. — Минск, 1983; 1990.
14. Вішнеўскі, А.Ф. Гісторыя дзяржавы і права Беларусі ў дакументах і матэрыялах / А. Ф. Вішнеўскі, Я. А. Юхо. - Мінск, 2003.
15. Статут Вялікага княства Літоўскага 1588 г: Тэкст. Даведнік. Каментарыі. — Мінск, 1989.
16. Хрестоматия по истории Белоруссии. С древнейших времен до 1917г. — Минск, 1977.
17. Вялікае княства Літоўскае. Энцыклапедыя: у 2 т. - Мінск, 2005; 2006.
18. Гістарычны шлях беларускай нацыі і дзяржавы. - Мінск, 2001.
19. Гісторыя Беларусі: у 6 т. - Мінск, 2000-2006. - Т. 1: Старажытная Беларусь: ад перша-пачатковага засялення да сярэдзіны XIII ст.; Т. 3: Беларусь у часы Рэчы Паспалітай (XVІІ-XVІІІ стст.); Т. 4: Беларусь у складзе Расійскай імперыі (канец XVІІІ - пачатак XX ст.); Т. 5: Беларусь у 1917-1945 гг. / рэд.кал.: М. Касцюк (гал. рэд.) [і інш.].
20. Гісторыя беларускай дзяржаўнасці ў канцы XVІІІ - пач.ХХІ ст.: у 2 кн. - Кн. 1 / А.А. Каваленя [і інш.]. Рэд.кал. А.А. Каваленя [і інш.]; Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т гісторыі. - Мінск, 2011.
21. Довнар-Запольский, М.В. История Белоруссии. - Минск, 2003.
22. Ігнаціўскі, У.М. Кароткі нарыс гісторыі Беларусі. - Мінск, 1991.
23. Иллюстрированная хронология истории Беларуси: с древности и до наших дней / Редкол.: Г.П. Пашков и др.; Авт.-сост. И.П. Ховратович. - 3-е изд., доп. - Минск, 2002.
24. История Европы / Под науч. ред. В.С. Кошелева. - Минск; М., 1996.
25. Канфесіі на Беларусі (канец XVІІІ - ХХ ст.). - Мінск, 1998.
26. Круталевич, В. А. История Беларуси: становление национальной державности (1917-1922 гг.). - Минск, 2003.
27. Ластоўскі, В. Ю. Кароткая гісторыя Беларусі. - Мінск, 1992.

28. Марзалюк, І.А. Міфы "Адраджэнскай" гістарыяграфіі Беларусі: манаграфія / І.А. Марзалюк. - Магілёў, 2009.
29. Мельник, В.А. Основы идеологии белорусского государства: учеб. пособие / В.А. Мельник. - Минск: Выш. шк., 2011.
30. Очерки истории науки и культуры Беларуси. IX—XX вв. - Минск. 1996.
31. Падокшын, С. А. Беларуская думка ў кантэксце гісторыі і культуры. - Мінск, 2003.
32. Пилипенко, М. Ф. Возникновение Белоруссии: новая концепция. - Минск, 1991.
33. Пічета, В. И. История белорусского народа. - Минск, 2003.
34. Рэлігія і царква на Беларусі: энцыклапед. даведнік. - Мінск, 2001.
35. Францыск Скарына і яго час. Энцыклапедычны даведнік. - Мінск, 1988.
36. Ходзін, С. М. Гісторыя культуры Беларусі ў 1920-1930-я гг. - Мінск, 2001.
37. Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: у 6 т. - Мінск, 1993 - 2003.
38. Этнаграфія Беларусі. Энцыклапедыя. - Мінск, 1989.
39. Юхо, Я. А. Псторыя дзяржавы і права Беларусі: у 2 ч. - Мінск, 2000;2003.

**ПРОТОКОЛ СОГЛАСОВАНИЯ УЧЕБНОЙ ПРОГРАММЫ
ПО ИЗУЧАЕМОЙ УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЕ
С ДРУГИМИ ДИСЦИПЛИНАМИ СПЕЦИАЛЬНОСТИ**

Название дисциплины, с которой требуется согласование	Название кафедры	Предложения об изменениях в содержании учебной программы по изучаемой учебной дисциплине	Решение, принятое кафедрой, разработавшей учебную программу (с указанием даты и номера протокола)
1. О. м. «Политологи» (Основы идеологии белорусского государства)	Обществен-ных наук	Исключить из курса истории вопрос, связанный с принятием конституции РБ, становлением и трансформацией высших государственных органов власти страны. Данный вопрос подробно рассматривается в ходе изучения дисциплины “Основы идеологии белорусского государства”.	Рассмотрено и одобрено на заседании кафедры общественных наук. Протокол № 8 от 19.04.2018 г.